

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan lex Sarah

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställt	Beslutsinstans
Styrande dokument	Rutiner	Ks 2017-02-15 § 8	Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig		Giltig till	
		Tills vidare	
Dokumentinformation	Rutiner för anmälan enligt lex Sara, Dnr 350/2016		

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Innehåll

Inledning	3
Syfte	3
Omfattning	3
Enskilt driven verksamhet	3
Information till anställda	3
Vad ska rapporteras	4
Exempel på handlingar som ska rapporteras	4
Rapporteringsskyldigheten inträder	4
Process lex Sarah	4
Steg 1: Missförhållande/risk för missförhållande uppmärksammas	4
Uppgifter man får kännedom om när man inte är i tjänst	5
Varifrån kan uppgifterna komma?	5
Steg 2: Mottagande av rapport	5
Avhjälpa eller undanröja?	5
Polisanmälan	5
Information till annan nämnd?	5
Steg 3: Utredning	6
Stöd till den enskilde	6
Information till den enskilde	6
Dokumentation av utredning	6
Steg 4: Beslut	6
Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO)	7
Registrering av ärendet, information till kommunstyrelsen	7
Uppföljning	7
Ansvarsfördelning	7
Kommunstyrelsen	7
Personal	7
Chef	8
Utredningsansvarig	8
Kommunchef	8
MAS – medicinskt ansvarig sjuksköterska	8
Bilaga – Rapport missförhållanden/övergrepp ”lex Sarah	9
Bilaga – Utredning med anledning av lex Sarah rapport	10
Bilaga – Beslut avslutande av utredning lex Sarah	12

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Inledning

Lex Sarah innefattar bestämmelserna i Socialtjänstlagen (SoL) och i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som reglerar skyldigheterna för anställda och de som bedriver verksamhet när det gäller missförhållanden och risker för missförhållanden i verksamheten.

Lex Sarah innebär dels att alla missförhållanden ska rapporteras till ansvarig nämnd, dels att nämnden ska anmäla alla allvarliga missförhållanden samt risker för allvarliga missförhållanden till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Syfte

Syftet med bestämmelserna om lex Sarah är att kvaliteten i verksamheten ska utvecklas och att missförhållanden ska rättas till. Det är viktigt att komma till rätta med brister i verksamheten och att förhindra att liknande missförhållanden inträffar igen. Att rapportera, utreda och åtgärda missförhållanden och risker för missförhållanden är en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet. Bestämmelserna syftar också till att bidra till att den enskilde får insatser av god kvalitet och att skydda den enskilde från missförhållanden.

Omfattning

Skyldigheten att rapportera missförhållanden samt risker för missförhållanden omfattar den som är anställd, uppdragstagare, praktikant eller motsvarande under utbildning eller deltar i arbetsmarknadspolitiska program inom *hela* Socialtjänsten. Nedan ges exempel på verksamheter där bestämmelserna om lex Sarah ska tillämpas

- Vård- och omsorgsboende
- Hemtjänst
- Verksamhet enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Individ- och familjeomsorg
- Hem för vård och boende (HVB)

Undantagna är personlig assistans enligt LASS, personliga ombud och god man/förvaltare

Enskilt driven verksamhet

Enskilt driven verksamhet och verksamhet som drivs på entreprenad har samma anmälningskyldighet som offentlig verksamhet. Verksamheterna ska rapportera allvarliga missförhållanden, påtagliga risker för missförhållanden till Socialnämnden. När nämnden tecknar avtal med enskild verksamhet ska överenskommas hur information om lex Sarah rapport ska lämnas. Socialnämnden ansvarar inte för utredning i enskilt driven verksamhet.

Information till anställda

Information om rapporteringsskyldigheten skall lämnas muntligt och skriftligt i samband med att en person påbörjar en anställning, när enheten tar mot en praktikant och när frivilligarbetare introduceras. Informationen ska sedan ges fortlöpande, dock minst en gång per år. Chef ansvarar för att information lämnas, personalen ska signera att man erhållit och förstått informationen.

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Vad ska rapporteras

I lagstiftningen, föreskrifterna och allmänna råden används begreppen *missförhållande* och *påtaglig risk för missförhållande*.

Med missförhållande menas både utförda handlingar och handlingar som någon av försummelse eller annat skäl underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska och psykiska hälsa. Med en påtaglig risk för missförhållande menas att det är fråga om en uppenbar och konkret risk för ett missförhållande.

Exempel på handlingar som ska rapporteras

- Fysiskt våld (ex. slag, nypningar, fasthållning)
- Psykiska övergrepp (ex. kränkningar, hot, trakasserier, inlåsning, användande av tvång)
- Försummelse (ex. bristande hygien, brister i tillsyn, underlåtenhet)
- Ekonomiska övergrepp (ex. stöld, förskingring)
- Sexuella övergrepp
- Brister i bemötande
- Brister i rättssäkerhet vid handläggning och genomförande
- Brister i utförande av insatser
- Brister i utrustning och teknik (ex. dokumentationssystem, trygghetslarm)
-

Rapporteringskyldigheten inträder

För att rapporteringskyldigheten ska inträda måste vissa förutsättningar uppfyllas

1. Har missförhållandet inträffat i den egna verksamheten?
2. Berör missförhållandet någon som får eller kan komma i fråga för insatser inom den egna verksamheten?
3. Har någon utfört handlingar eller genom försummelse eller av annat skäl underlåtit att utföra handlingar?
4. Innebär det inträffade eller har det inneburit ett hot mot eller har det medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa?
5. Var det inträffade en påtaglig risk för ett missförhållande?

Process lex Sarah

Steg 1: Missförhållande/risk för missförhållande uppmärksammas.

Den som uppmärksammar missförhållande/risk för missförhållande ska omgående rapportera detta. Rapportering kan ske skriftligt via avvikelssystemet, på särskild blankett (se bilaga 1) eller muntligt. Rapporteringen lämnas till närmaste chef. Om chef berörs av missförhållandet kan rapporten lämnas till högre chef, MAS eller till ansvarig nämnd. Rapportering kan göras anonymt men den som rapporterar anses då inte ha fullgjort rapporteringskyldigheten.

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Uppgifter man får kännedom om när man inte är i tjänst

Rapporteringsskyldigheten omfattar även sådant man som man får kännedom om när man inte är i tjänst, rapportering behöver inte göras förrän man är i tjänst. Rapporteringsskyldigheten gäller bara den verksamhet man arbetar i.

Varifrån kan uppgifterna komma?

Uppgifterna kan vara något den rapporteringsskyldige själv sett eller hört, det kan också vara muntliga eller skriftliga uppgifter från den enskilde, en god man eller ett personligt ombud. Uppgifterna kan också komma från personal inom landstingets hälso- och sjukvård eller tandvård eller från annan verksamhet inom socialtjänsten.

Steg 2: Mottagande av rapport

Den som tar mot rapporten ska omedelbart se till att åtgärder vidtas för att förhindra att missförhållanden, risker för missförhållanden fortsätter.

Avhjälpa eller undanröja?

Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande som har rapporterats ska avhjälpas eller undanröjas utan dröjsmål. Åtgärder kan behöva vidtas omedelbart när rapporten tas emot, under eller efter utredningen.

Den som tar mot rapporten ska göra en bedömning av om rapporten kräver att omedelbara åtgärder vidtas. Med omedelbart menas i direkt anslutning till att rapporten tas emot: samma arbetspass, nästföljande arbetspass eller nästföljande dag. Vilka åtgärder som krävs beror på vad rapporten avser. Nödvändiga åtgärder som situationen kräver kan vara exempelvis:

- Åtgärder som undanröjer direkta hot mot enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa
- Åtgärder som förhindrar att konsekvenserna för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa förvärras.

Polisanmälan

En händelse som bedöms vara brottslig ska polisanmälas t.ex. stöld, misshandel och övergrepp. Anmälan görs efter samråd med kommunchef och MAS.

Information till annan nämnd?

Socialnämnden kan besluta om en insats för en enskild som utförs av en verksamhet som finns under en annan nämnd, till exempel kommunstyrelsen. Om kommunstyrelsens verksamhet som utför insatsen har tagit mot en rapport om ett missförhållande eller påtaglig risk för ett missförhållande bör den ansvariga nämnden (Kommunstyrelsen) rapportera till den nämnd som beslutat om insatsen (Socialnämnden).

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Steg 3: Utredning

Utredning ska påbörjas och genomföras utan dröjsmål. En rapport om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande ska alltid utredas noggrant. Utredningen behöver dock inte vara mer omfattande än vad omständigheterna kräver.

Utredningen ska besvara frågeställningarna;

- Vad har hänt?
- Varför har det hänt?
- Vad kan göras för att förhindra att något liknande inträffar igen?

Stöd till den enskilde

Chef i den verksamhet där missförhållandet inträffat ansvarar för att ta ställning till om och hur den som utsatts för ett missförhållande ska få stöd.

Information till den enskilde

Den enskilde som berörs bör alltid underrättas om ett missförhållande som har inträffat och om/när en anmälan gjorts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Dokumentation av utredning

Dokumentation av utredningen ska göras fortlöpande, det räcker inte att dokumentera allt när utredningen är klar. Dokumentationen ska hållas åtskild från den enskildes personakt men att det finns en lex Sarah rapport om ett missförhållande som rör den enskilde är en faktisk omständighet och en händelse av betydelse och bör framgå i den enskildes personakt. Dokumentation av utredningen görs på särskild blankett (se bilaga 2). Blanketten är framtagen utifrån kraven på dokumentation i SOSFS 2011:5 (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om lex Sarah). Eventuellt arbetsmaterial förvaras av MAS i fem år.

Steg 4: Beslut

Utredning om missförhållande/risk för missförhållande ska avslutas med ett beslut. I beslutet ska tas ställning till om det rapporterade var ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande. Ärendet måste avslutas med ett beslut även om det inte kunnat klarläggas vad som har hänt eller inte. Kommunchef och MAS fattar beslut och avslutar utredningen.

Om utredningen visar att det inträffade är ett missförhållande/påtaglig risk för missförhållande ska det inträffade anmälas till inspektionen för vård och omsorg (IVO).

En inkommen anmälan, som inte bedöms vara ett allvarligt missförhållande, efter att anmälan utretts, betraktas som en avvikelse/fel eller brist. Se riktlinjerna för avvikelshantering.

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

Medicinskt ansvarig sjuksköterska ansvarar för anmälan till IVO. Anmälan ska göras på särskild blankett som finns på IVO:s hemsida

<http://www.ivo.se/publicerat-material/blanketter/#lex-maria-lex-sarah>

Registrering av ärendet, information till kommunstyrelsen

Utredaren av ärende diarieför rapporten samt eventuell anmälan till inspektionen för vård och omsorg (IVO) och ansvarar för att kommunstyrelsen delges ärendet vid närmast kommande sammanträde.

Uppföljning

För att verksamheten ska få ett aktivt lärande och förbättringsarbete utifrån de avvikelser som inträffar ska chefen regelbundet ta upp dessa, exempelvis på arbetsplatsträffar. Om händelse inträffat som kan inträffa i annan verksamhet tas detta upp på arbetsplatsträff för socialnämndens ledning för vidare spridning till andra verksamheter.

En sammanställning av det totala antalet Lex Sarah rapporter redovisas årligen till kommunstyrelsen, förvaltningens ledningsgrupp och de olika arbetsplatserna. Ansvar för dessa sammanställningar har medicinskt ansvarig sjuksköterska. Utifrån sammanställningen diskuteras resultatet och eventuella förbättringsområden centralt i ledningsgruppen.

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen

- Ansvarar för att det finns rutiner/riktlinjer för att rapportera, avhjälpa, utreda och anmäla allvarliga missförhållanden, påtagliga risker för missförhållanden

Personal

- Ansvarar för att rapportera allvarliga missförhållanden, påtagliga risker för missförhållanden enligt fastställda riktlinjer.

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Chef

- Ansvarar för att informera anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning, deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program om Riktlinjerna för tillämpning av lex Sarah. Informationen ska vara muntlig och skriftlig. Information ska lämnas vid nyanställning och därefter minst en gång/år.
Att informationen lämnats ska dokumenteras på särskild lista (se bilaga 3).
- Tar mot rapporter, vidtar omedelbara åtgärder, undersöker troliga orsaker till missförhållandet och dokumenterar samt överlämnar ärendet till utredningsansvarig för fortsatt handläggning. Informerar kommunchef och MAS om inkommen rapport.
- Informerar den enskilde om lex Sarah rapport
- Ansvarar för att bedöma behov av och tillhandahålla stöd till enskild som är föremål i en lex Sarah utredning
- Ansvarar för att vid behov tillhandahålla stöd till personal som är föremål i lex Sarah utredning, ex. via företagshälsovården
- Följer upp händelsen på arbetsplatsträff eller motsvarande samt gör eventuella ändringar av rutiner för att missförhållandet inte ska upprepas
- Ansvarar för att rutinerna följs vid enheten.

Utredningsansvarig

Inom kommunstyrelsens verksamhet utser kommunchefen utredningsansvarig. Ansvaret för utredning kan överlämnas till annan som anses lämplig.

- Tar mot rapporter och chefs eventuella utredningsblankett
- Utreder och dokumenterar utredningen på avsedd blankett (se bilaga 2)
- Ansvarar för att informera kommunchef vid behov
- Ansvarar för att ärendet registreras, sammanställs och rapporteras till kommunstyrelsen
- Informerar övriga chefer om inkomna rapporter gällande missförhållanden, påtagliga risker för missförhållanden för erfarenhetsåterföring.

Kommunchef

- Avslutar utredningen med ett beslut om det inträffade innebär ett missförhållande, påtaglig risk för allvarligt missförhållande eller inte.

MAS – medicinskt ansvarig sjuksköterska

- Ansvarar för att anmälan görs till inspektionen för vård och omsorg (IVO).
- Ansvarar för att kommunstyrelsen informeras om utredningar och beslut avseende missförhållanden, risker för påtagliga risker för missförhållanden.

Systematiskt förbättringsarbete Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Arvidsjaur kommun

Datum

Bilaga - Rapport missförhållanden/övergrepp "lex Sarah

Bilaga - Rapport missförhållanden/övergrepp "lex Sarah"

Rapport avser verksamhet: _____ SoL LSS

Rapport mottagen av	Datum	Rapportörens namn
_____		

Rapporten avser: Man   Kvinna   Födelseår: _____

Vad består missförhållandena/risken av? Vad har hänt? Vad hade kunnat hända?

När och hur upptäcktes det inträffade?

Vilka åtgärder har vidtagits akut?

Ange datum och ev klockslag för vidtagna åtgärder samt vem som ansvarar för utförande och uppföljning.

Chef informerad	☐ Datum _____
Kommunchef informerad	☐ Datum _____
MAS informerad	☐ Datum _____
Kommunstyrelsen informerad	☐ Datum _____

Datum:.....

.....
Utredare

Systematiskt förbättringsarbete

Riktlinjer för rapportering, utredning och anmälan enligt lex Sarah

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Arvidsjaur kommun

Diarienummer:

Bilaga – Utredning med anledning av lex Sarah rapport

Utredning med anledning av lex Sarah rapport

Inkommen rapport

Datum för mottagande av rapport:	Rapporten mottagen av:
Datum då utredningen inleds:	Utredare:

Rapporten berör

Den enskildes namn:	Den enskildes personnummer:
Enhetens namn:	Chef:

Utredning

Beskriv det rapporterade missförhållandet/risken för missförhållande

--

Ange typ av missförhållande/risk för missförhållande:

- Brister i bemötande
- Fysiska övergrepp
- Psykiska övergrepp
- Ekonomiska övergrepp
- Sexuella övergrepp
- Övergrepp eller kränkning av annat slag, ange vad:
- Brister i omsorgen
- Brister i tillsyn
- Annat, ange vad:

Beskriv de konsekvenser som detta har fått eller kunde ha fått för den enskilde:

--

Systematiskt förbättringsarbete
**Riktlinjer för rapportering, utredning och
anmälan enligt lex Sarah**

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

När och hur upptäcktes missförhållandet eller risken för missförhållande:

Beskriv orsakerna till missförhållandet eller risken för missförhållande

Har något liknande inträffat i verksamheten tidigare? Om ja, varför har det inträffat igen?

Finns det en risk att detta eller något liknande kan inträffa i framtiden?

Redogör för de omedelbara åtgärder som genomfördes i samband med det inträffade. När vidtogs dessa åtgärder? Vilka rutiner finns för detta?

Redogör för övriga åtgärder som vidtagits för att undanröja eller avhjälpa missförhållandet eller risken för ett missförhållande. När har dessa åtgärder vidtagits (datum)? Vilka åtgärder planeras på längre sikt?

Vem/vilka har lämnat uppgifter till utredningen?

Är den enskilde och/eller närstående informerade om utredningen?

Underskrift

Datum: _____

Namnteckning:	Namnförtydligande:
---------------	--------------------

Systematiskt förbättringsarbete
**Riktlinjer för rapportering, utredning och
anmälan enligt lex Sarah**

Fastställt av kommunstyrelsen 2017-02-15 § 8.

Arvidsjaur kommun

Diarienummer:

Bilaga – Beslut avslutande av utredning lex Sarah**Beslut avslutande av utredning lex Sarah**

Om missförhållandet/risken bedöms som allvarlig ska anmälan göras till inspektionen för vård och omsorg (IVO), så även om vidtagna åtgärder ej bedöms som tillräckliga.

Bedömning

Utredningen mottagen av:	Datum:
Den rapporterade händelsen bedöms vara ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande	
☐ Nej, med följande motivering:	
 ☐ Ja, anmälan görs snarast till Inspektionen för vård och omsorg (IVO)	

Beslut

Ärendet avslutas:	Namn och befattning:
-------------------	----------------------

Beslutet diariefört
Kommunstyrelsen informerad
Anmälan till Socialstyrelsen

Datum _____
 Datum _____
 Datum _____

Underskrift

Datum: _____

Kommunchef:	MAS:
-------------	------